Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr 22.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Prețul insertiunilorŭ: o seria garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seria 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

„Gazeta“ iese în fie-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 271. Brașovŭ, Sâmbătă 10 (22) Decemvrie 1888.

Brașovŭ, 9 Decemvrie v.

Cunoscutulŭ scandalŭ, ce l'au înscenatŭ nu de multŭ șoviniștii din dieta ungară în contra deputatului naționalŭ săsescŭ Steinacker, fără îndoială că n'a fostŭ numai efluxulŭ intoleranței și alŭ fanatismului celorŭ ce l'au înscenatŭ, ci a urmăritŭ și unŭ scopŭ practicŭ politicŭ.

Acestŭ scopŭ s'a datŭ pe față imediatŭ, când afară de dietă câțiva colegĭ ai lui Steinacker l'au trasŭ pe acesta la rĕspundere în camera de comerciu și de industriă, l'au dăscălitŭ și l'au amenințatŭ, până ce în cele din urmă s'a rugatŭ de iertare și șĭ-a plecatŭ capulŭ înaintea purtătorilorŭ opiniunei publice ungurescĭ.

Alta este întrebarea, décă deputatulŭ Wahrmann și cu soții sĕi au prevĕḑutŭ orĭ nu acéstă rușinósă capitulare a deputatului sasŭ. Destulŭ că scopulŭ lorŭ învederatŭ a fostŭ de a terorisa pe toțĭ deputații sașĭ din dietă, ca sĕ nu mai cuteze a-șĭ rĕdica vocea cu curagiulŭ bărbătescŭ alŭ convingerii în contra nefastului sistemŭ de guvernare de aḑĭ.

Se vede că compatrioții noștri sașĭ din Ardealŭ au sêmțitŭ, care era adevĕratulŭ scopŭ alŭ tacticei șoviniștilorŭ ungurĭ, carĭ se pricepŭ fórte bine a băga spaimă și frică în cei mai slabĭ. De aceea organulŭ de căpeteniă alŭ partidei naționale săsescĭ a venitŭ și după ce a caracterisatŭ procederea violentă și intolerantă a celorŭ din dietă față cu Steinacker și a desavuatŭ purtarea acestuia față cu camera de comerciu, declarându-lŭ de „politicesce mortŭ,“ a declaratŭ că a sositŭ momentulŭ ca Sasii „sĕ chibzuiéscă décă mai este locŭ pentru representanții poporului lorŭ în corpulŭ legiuitorŭ alŭ Ungariei și décă datoria mai înaltă nu le demandă de a renunța a mai lua parte la desbaterile acelui corpŭ, în care liberulŭ cuvêntŭ alŭ representanțilorŭ poporului săsescŭ nu mai află ascultare și pricepere.“

După acéstă declarațiă bărbătéscă a organului naționalŭ săsescŭ se aștepta cu dreptŭ cuvêntŭ, că partida națională săséscă va lua posițiune hotărîtă și energică față cu teroriștii ungurĭ, dovedindu-le clarŭ și limpede, că nu șĭ-au ajunsŭ scopulŭ de a înfrica pe Sașĭ, ca sĕ nu mai cuteze a aduce înaintea forului dietei nicĭ măcarŭ dorințele și gravaminele poporului săsescŭ.

Ocasiune de a face acésta lis'a oferitŭ Sașilorŭ la noua alegere ce avea sĕ se sevêrșéscă în cerculŭ Cisnădiei, care rĕmase vacantŭ, după ce Steinacker șĭ-a depusŭ mandatulŭ sĕu de deputatŭ.

Noua alegere s'a făcutŭ în 16 a lunei curente, dér așteptările, ce au fostŭ legate de ea, s'au împlinitŭ numai în parte și fórte necomplectŭ.

Adevĕratŭ că alegătorii cercului Cisnădia au accentuatŭ în punctulŭ primŭ alŭ declarației lorŭ adênca lorŭ părere de rĕu, că „respectulŭ opiniunilorŭ streine fără de care nu póte esista o adevĕrată libertate, s'a înlăturatŭ în modŭ vrednicŭ de compătimit, care deșteptă cele mai grele temerĭ, prin incidentele din ședința dietei dela 23 Noemvre a. c.“, dér discursulŭ-programŭ alŭ nou alesului deputatŭ alŭ Cisnădiei br. Eugen Salmen n'a susținutŭ cum se cuvine declarațiunea alegĕtorilorŭ sașĭ, cu tóte că dênsulŭ a primitŭ a fi alesŭ pe basa programei partidei naționale săsescĭ.

D-lŭ Salmen a aflatŭ de bine ca într'unŭ asemenea momentŭ, când se cerea sĕ ia posițiă energică față cu teroriștii din dietă în numele partidei sale, sĕ facă unŭ felŭ de promisiune pentru viitorŭ de bună și leală purtare a Sașilorŭ.

„Noi Sașii — ḑice Salmen — trebue sĕ dovedimŭ lumei, câtŭ se va puté de clarŭ, că nu numai ne alipimŭ cu credință de gintea nóstră germană, ci că ne împlinimŭ totdéuna și datoria, care ne demandă sĕ fimŭ cetățenĭ fidelĭ ai patriei ungare, ai statului ungarŭ, că purtămŭ în inima nóstră interesele lui generale și lucrămŭ astfelŭ pentru ele, ca orĭ și ce altŭ cetățénŭ ungurŭ“.

Ar fi fórte tristŭ décă Sașii ardelenĭ arŭ mai avé lipsă sĕ dovedéscă încă de aicĭ încolo lealitatea lorŭ! Ce însémnă dér promisiunea deputatului Salmen?

Fóia apponyistă „Budap. Tagblatt“, care o numesce unŭ „votŭ solemnelŭ“ o și caracteriséză ca unŭ feliu de retragere dinaintea terorismului ungurescŭ și o esplică așa, ca și când Sașii arŭ voì sĕ dovedéscă lealitatea lorŭ, căutând o înțelegere cu guvernulŭ, séu intrândŭ chiar în partida lui.

Póte era mai potrivitŭ décă fóia unguréscă opozițională caută sorgintea „votului solemnelŭ“ alu deputatului Salmen, în faptulŭ că dênsulŭ este consiliarŭ ministerialŭ pensionatŭ. Atuncĭ se lămurea lucrulŭ mai bine, decâtŭ prin sfaturile, ce le dă aceeașĭ fóiă Sașilorŭ, ca sĕ întrebuințeze tóte ocasiunile spre a accentua în dietă în modŭ solemnelŭ lealitatea lorŭ, décă vorŭ sĕ scape de orĭ-ce bănuelĭ.

Décă arŭ urma acestui sfatŭ, deputații sașĭ arŭ trebui de câte orĭ îșĭ deschidŭ gura în dietă sĕ facă câte o declarațiă de lealitate.

Étă ce absurde așteptărĭ se potŭ nasce dintr'o politică neresolută și șovăitóre!

DIN AFARĂ.

Se comunică din *Belgradŭ*, că *oficerii sêrbĭ* primescŭ de câteva ḑile instrucțiune în *limba rusă*. Organulŭ lui Risticĭ comentéză acestŭ faptŭ în sensŭ amicalŭ Rusiei, fiindcă interesulŭ comunŭ alŭ ambelorŭ națiunĭ și *realisarea idealului ruso-sêrbŭ* pretinde o cooperare chiar și pe câmpulŭ de bătaiă.

După o scire din Londra, *Osman Digma*, capulŭ trupelorŭ madiste, ar fi declaratŭ, că e gata sĕ libereze pe *Emin*-pașa și pe Pașa celŭ albŭ, care se crede a fi *Stanley*, cu condițiune, ca Suakimulŭ, care e ocupatŭ da Englezĭ, sĕ i-se predea lui, altfelŭ amêndoi prisonerii vorŭ fi ucișĭ.

Guvernulŭ și parlamentulŭ germanŭ se ocupă mereu cu *cestiunea ostafricană*. Contele Herbert Bismarck a datŭ lămurirĭ în comisiunea bugetară, dér se observă cea mai strictă discrețiune. Credința e, că societatea germană ostafricană e totalŭ nenorocită și politicesce și în privința financiară. Décă e vorba sĕ se păstreze partea litoralului ocupatŭ de acéstă societate, blocada nu e de ajunsŭ, ci e necesarŭ sĕ se mai ocupe vr'o patru puncte litorale, între care Bagamoyo și Pangani, și adecă nu prin trupe germane, ci prin trupe înrolate dintre alte rasse, anume Chinezĭ sub conducerea oficerilorŭ germanĭ. E vorba d'a se duce sublocotenentulŭ Wissmann pe la începutulŭ lui Ianuarie la Zanzibar, ca sĕ înroleze trupe, renunțându-se la planulŭ d'a se elibera Emin-Bei, despre care se crede, că e prinsŭ împreună cu Stanley de Osman Digma și dușĭ amêndoi la Chartum. Se mai anunță din Hamburg, că autoritățile marine din Kiel și Wilhelmshaven facŭ pregătirĭ, ca sĕ echipeze și sĕ înarmeze în cea mai mare grabă cu puscĭ cu repetițiă trupe de voluntarĭ pentru Africa, dându-le și tunurĭ micĭ. Aceste trupe nu se înroléză dintre soldațĭ germanĭ, ci din mercenar străinĭ, carĭ suntŭ în stare sĕ supórte clima africană.

Dĕunăḑile *Regele Oskar alŭ Șvediei și Norvgiei* a fostŭ numitŭ colonelŭ alŭĭ

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

(2)

Unŭ episodŭ din viéța lui Avramŭ Iancu.

Drumulŭ către Ardélŭ îlŭ luà împĕratulŭ din Orșova prin Lugoșŭ. Pe șoséua de către Făgetŭ sta désă poporațiunea valahă. In Cosova împĕratulŭ adresà popii din satŭ cuvintele amicale și cerù unŭ paharŭ cu apă, căcĭ ardea sórele. „Escelentă apă“, ḑise împĕratulŭ către Grünne, după ce o beù, „dér precum se vede e singura binecuvêntare a acestui ținutŭ.“ In adevĕrŭ, fâșia de pămêntŭ dela Făgetŭ pană la granița Ardealului e delurósă și cu surpăturĭ din causa apelorŭ, așa că lucrulŭ Valahului e amarŭ rĕsplătitŭ, încâtŭ destulŭ de desŭ se află în nevoiă, d'a nu-șĭ vedea ferbêndŭ óla la focŭ.

La Cosovița, în granița Ardealului, așteptau pe monarchulŭ, sub conducerea guvernatorului Schwarzenberg, unŭ mare numĕrŭ de notabilĭ ardelenĭ. Schwarzenberg, fiulŭ învigĕtorului dela Lipsca, era amicŭ alŭ Maghiarilorŭ; întreținea cu aristocrația ardelénă relațiunĭ plăcute și numĕra între amicii lui Deak. Influinței lui Schwarzenberg e a se ascrie, că parte din aristocrația națională (maghiară) a Ardealului a luatŭ parte la ovațiunĭ cu ocasiunea călĕtoriei împĕratului, de când în Ungaria aristocrația a strălucitŭ în absența ei. Dintre notabilii adunațĭ prin Cosovița, au fostŭ în modŭ specialŭ distinșĭ de împĕratulŭ prin vorbirĭ mai lungĭ Metropolitulŭ românŭ Șaguna și Ladislau Barcsay.

Din Cosovița împĕratulŭ merse către Deva dealungulŭ Mureșului, pe vechea șosea militară, care odinióră rĕsunase sub pasulŭ de aramă alŭ legiunilorŭ Romei. Impĕratulŭ era răpitŭ de tabloulŭ caleidoscopicŭ alŭ regiunei Mureșului, una după alta striga elŭ: „Mărétă bucată de pămêntŭ!“ Nu e mirare, căcĭ în apropierea Devei, unde despicătura de munte a Caianului se'nclină linŭ către regiunea Mureșului, din depărtare îțĭ surîdŭ albastrele șirurĭ ale Alpelorŭ Retezatului, se întinde ca o grădină a lui Dumneḑeu unŭ mărețŭ ținutŭ colinosŭ cu părae murmurătóre, cu pajiștĭ verḑĭ, cu fășii pădurόse și cu vinațe surîḑĕtóre, așa ḑicêndŭ esența Ardealului, în celŭ mai micŭ spațiu unŭ resumatŭ alŭ întregului.

Foiletonistulŭ maghiaronŭ continuà apoi astfeliu:

Dela Deva împĕratulŭ îșĭ îndreptà mersulŭ spre lumea montană a Zarandului și a regiunii de aurŭ a Transilvaniei. De când Transilvania fù alipită prin sute de lupte la vechiulŭ imperiu alŭ Habsburgilorŭ, a călcatŭ pentru ântêiaóră unŭ domnitorŭ austriacŭ pe acestŭ pămêntŭ vulcanicŭ. Este unŭ petecŭ de pămêntŭ romanticŭ-sĕlbaticŭ, aspru și neroditorŭ. Satele sĕrăcăciόse, risipite adeseorĭ în depărtărĭ de milurĭ prin munțĭ, suntŭ încungiurate de lupĭ urlătorĭ în decursulŭ ernii zăpădóse. Pe locuitorulŭ valachŭ, așa numitulŭ Moțŭ, îlŭ privesce palida fantómă a grijei peste umerĭ, când se află la lucru. Moțulŭ, care merge în pașĭ linĭ îndĕrĕtulŭ călușelului sĕu încărcatŭ cu vase de lemne și cu cercurĭ, este pe șesulŭ Ungariei, unde-șĭ schimbă productele sale cu bucate, o figură permanentă și dela revoluțiunea din 1848 puținŭ populară. „*Te ia Moțulŭ*“, cu aceste cuvinte sparià țĕranca maghiară pe copilulŭ sglobiu.

In anulŭ 1848 ei îșĭ întórseră armele asupra Ungurilorŭ, formară bande, unŭ corpŭ liberŭ infernalŭ. Conducĕtorulŭ spiritualŭ alŭ întregii mișcărĭ a fostŭ acelŭ bărbatŭ sĕrbătoritŭ de Valahĭ în prosă și în poesiă *Avramŭ Iancu*, nu așa însemnatŭ, precum îlŭ glorifică Românii, dér nicĭ așa de neînsemnatŭ, precum îlŭ calumniază compatrioții mei ungurĭ. Elŭ a fostŭ unŭ bărbatŭ cu o sciință mai presusŭ de nivelulŭ obicĭnuitŭ, unŭ naționalistŭ estremŭ, alŭ cărui timpŭ de studii cădù în cerculŭ ideilorŭ acelora, a cărorŭ combatere o declară elŭ de problema vieței sale; elŭ n'a fostŭ nicĭ decum o natură închisă în sine, căcĭ activitatea și disposițiunea sa sta în contradicere. Când l'am cunoscutŭ eu pela mijloculŭ anului 1860 în casa vice-comitelui din Zarandŭ, Hodoșŭ, nimica nu mai sĕmĕna la elŭ cu înțoțonatulŭ *„rege alŭ munțilorŭ“* de odinióră — elŭ decăduse rĕu. Imbojorarea (roșéța) nasului sĕu dedea pe față causa căderii sale. Cădêndŭ totŭ mai adêncŭ, îșĭ încheià viéța într'o stradă a Baii-de-Crișŭ, într'o

unui regimentŭ austriacŭ. Regele Oskar la rêndu'i a numitŭ în ḑilele acestea pe *Monarchulŭ Franciscŭ Iosifŭ* în gradulŭ onorificŭ de generalŭ în armata şvediană.

„Graşdanin“ comunică o scrisóre ce a adresat'o *Principele Muntenegrului* Archiepiscopului *Nikanor* din Cherson, ca rĕspunsŭ pentru trimiterea operelorŭ prelaţilorŭ bisericescĭ rusescĭ. In scrisóre se ḑice între altele: „Credeţi-mĭ, Prévenerabile d-le Archiepiscopŭ, că eu şi toţĭ Muntenegrenii mei suntemŭ devotaţĭ cu tótă inima şi fără reservă Rusiei ortodoxe înrudite şi apreţiămŭ simţĕmintele frăţescĭ ale poporului rusescŭ, care nĭ-a datŭ diferite dovedĭ de amiciţiă. Steagulŭ sfântŭ comunŭ alŭ ortodoxiei şi înrudirea de sânge formézĕ o legătură între noi. Acéstă legătură îmĭ servesce ca stea conducĕtóre şi sigură garanţiă, că eu cu ajutorulŭ Celui Atotputernicŭ potŭ privi fără frică în viitorŭ şi potŭ conduce liniştitŭ în presinte destinele poporului încredinţatŭ mie de Provedinţă.“

Catolicii din Belgia au făcutŭ în Gent o *manifestaţiune* în favórea restabilirei *dominaţiunei lumescĭ a Papei.* Au fostŭ de faţă Episcopulŭ Lambrecht din Gent ca preşedinte, Episcopii din Lüttich şi Tournay. Senatorulŭ Lammens, suindu-se la tribună, ḑise că nu e destulŭ sĕ se róge catolicii pentru Sfântulŭ părinte ci trebue sĕ'şĭ ridice unanimŭ vocea, ca sĕ i se restitue bisericei şi Papei drepturile încălcate de revoluţiune. După ce catolicii germanĭ, olandesĭ şi spaniolĭ au premersŭ cu esemplu atâtŭ de energicŭ, catolicii belgianĭ nu potŭ sĕ rĕmână îndĕrĕtŭ. S'a votatŭ apoi unanimŭ unŭ protestŭ, prin care se cere restabilirea dominaţiunei lumescĭ a Papei avêndŭ a se înţelege între sine puterile pentru acésta, în interesulŭ ordinei şi alŭ civilisaţiunei.

SCIRILE ḐILEI.

Ministrulŭ ungurescŭ de culte şi instrucţiune a presentatŭ în şedinţa camerei deputaţilorŭ dela 15 Decemvre n. a doua parte a raportului sĕu despre *instrucţiunea publică în Ungaria.* „Nemzet“ vorbindŭ despre acestŭ raportŭ, ḑice cu privire la instruirea limbei maghiare în şcólele medii nemaghiare: „Peste totŭ este îmbucurătorŭ raportulŭ comisarilorŭ ministerialĭ, că în şcólele nemaghiare resultatulŭ din limba maghiară e din anŭ în anŭ mai mare. Nu-i vorbă, şi resultatulŭ în celelalte limbĭ cresce în raportŭ cu trecutulŭ, dér nu ajunge — celŭ puţinŭ în generalŭ — trépta, ce au ajuns'o celelalte sciinţe“.

Adecă cum a ajunsŭ „sciinţa“ limbei unguresci! Ce ilusii deşarte pentru maghiarisatorĭ!

***

Societatea ungurésca a St-ului Ladislau 'şĭ-a ţinutŭ în Pesta adunarea sa anuală. Episcopulŭ Schlauch a ţinutŭ vorbirea de deschidere. Din raportŭ notămŭ: membrii sporescŭ, dovadă veniturile anuale; în anii cei dintâiu maximulŭ veniturilorŭ anuale era de 15,000 fl.; în cursulŭ timpului veniturile au scădutŭ la 2000 fl.; în timpulŭ mai recentŭ, anume în 1887, veniturile au fostŭ aprópe 20,000 fl. Despre activitatea societăţii ne spune raportulŭ: se întreţinŭ şcóle catolice unguresci, bisericĭ şi comunităţĭ *în tóte ţĕrile vecine din ostulŭ Ungariei,* precum şi în ţéră, prin subvenţiunĭ permanente orĭ din casŭ în casŭ. Pentru catolicii ungurĭ din *Bucurescĭ* s'a înfiinţatŭ o parochiă dotată cu 4000 francĭ pe anŭ; şcóla poporală ungurésca a reuniunei de gimnastică, care numĕră 300 de şcolarĭ, primesce pe anŭ 1250 francĭ; institute de învĕţămêntŭ şi preoţĭ în Haţegŭ, Mostarŭ, *Craiova, Ploescĭ,* Adrianopolŭ, Filipopolŭ şi în alte localităţĭ, precum şi misiunile în China primescŭ ajutóre dela societate, care cheltuesce pentru aceste scopurĭ 5800—6000 fl. pe anŭ.

***

In „Pester Lloyd“ Nr. 337 cetimŭ: „*Societatea filologică* ţinù adĭ dup'amédŭ sub preşedinţa lui Emil P. Thewrewk şedinţă. Alexiu Kalman cetì o critică asupra cuvintelorŭ streine şi scrierei dreptului la Ungurĭ, şi pledà, ca în limba ungurésca sĕ se scrie chiar cuvintele streine după sistemulŭ ungurescŭ, folosindu-se literile y, x, ch şi ä. Dr. Geza Nemethy vorbì despre raporturile filologiei clasice „patriotice“ cătră filologia streină şi accentuà ca unŭ semnŭ îngrijitorŭ, că numeroşĭ filologĭ ungurĭ îşĭ compunŭ operile lorŭ în limba germană. Auditorulŭ a aplaudatŭ“.

Caracteristicŭ!

***

Din *Şiria* ni-se scrie despre resultatulŭ alegerei de preotŭ ce s'a făcutŭ acolo la 27 Noemvre: „Devenindŭ parochia nóstră vacantă prin încetarea din viéţă a preotului Liviu Beledea, s'a publicatŭ concursŭ pentru ocuparea ei şi au concuratŭ trei candidaţĭ, toţĭ de classa I. Maioritatea voturilorŭ a întrunit'o tînĕrulŭ *Ionŭ Petranŭ* din comuna Musca, comit. Aradului, teologŭ şi absolventŭ alŭ facultăţii filosofice din Budapesta, ér de presinte profesorŭ la gimnasiulŭ din Braşovŭ“.

Ii adresămŭ d-lui Petranŭ felicitările nóstre.

***

In părţile *Seghedinului* casele nu suntŭ tocmai scumpe. După cum cetimŭ în „Erdélyi Hirado“, unŭ proprietarŭ din Seghedinŭ a datŭ o casă chiar pe nimica numai sĕ pótă scăpa de ea. Nu cu multŭ mai scumpe suntŭ proprietăţile imobile nicĭ în H. Szoboszlo, unde ḑilele trecute s'a licitatŭ unŭ locŭ de casă, obţinêndu-se pentru elŭ preţulŭ de *1 cr.* Cumpărătorulŭ a fostŭ primarulŭ.

***

In şedinţa dela 14 Decemvre a camerei comunelorŭ din Anglia s'a desbătutŭ şi s'a primitŭ cu 167 voturĭ contra 160 proiectulŭ de lege alŭ lui Stevenson, care, cu escepţiunea Londrei, *interḑice în întrégă Anglia vêndarea beuturilorŭ spirtuose în ḑi de Dumineca.*

***

Pentru construirea podului de fierŭ *Cluşiu,* în oraşulŭ a hotărîtŭ sĕ ia dela Kulturegylet 50,000 fl. Afacerea s'a resolvatŭ între ambele părţĭ şi se va presenta adunării generale spre aprobare.

***

Procesulŭ de pressă intentatŭ de „Ellenzek“ contra lui „Erdelyi Hirado“, ce era sĕ se pertracteze la 19 Decemvre n., s'a amânatŭ pe timpŭ nehotărîtŭ, fiindŭ acusatorulŭ Miklos Bartha bolnavŭ.

Vederile deputaţilorŭ Grünwald Bela şi Ludovic Mocsáry asupra cestiunei naţionalităţilor.

(Estrasŭ din capitolulŭ XI alŭ opului „A régi magyar nemes“, scrisŭ de d-lŭ Ludovicŭ Mocsáry.)

(Urmare.)

Din conceptulŭ de statŭ alŭ naţionalităţii póte sĕ urmeze şi aceea, ca cineva sĕ pună prea mare pondŭ pe reslăţirea esterióră a naţionalităţii de statŭ, fără ca sĕ-şĭ bată multŭ capulŭ cu aceea, décă în privinţa interióră a ei rĕmâne óre întrégă, curată şi fidelă caracterului ei originalŭ. In sensulŭ acestui conceptŭ unitatea de limbă este lucrulŭ principalŭ, ér ce privesce limba unitară, acésta e o cestiune de a doua mână. Faţă cu acestŭ conceptŭ se póte cugeta şi aceea, că o limbă prin rĕslăţirea ei de-a valma, séu fiă şi numai în dimensiunĭ marĭ, trece prin marĭ schimbărĭ, ceea ce în cele mai multe casurĭ este sinonimŭ cu stricarea. Póte sĕ se realiseze ḑicerea: primesce pe Slovaculŭ în casa ta şi elŭ te va da afară din ea. Imulţirea tesaurului de cuvinte şi aşa este din firea sa unŭ lucru dificultosŭ, aicĭ însĕ nu e vorba de periculŭ ce s'ar puté întêmpla prin mulţimea de inovaţiunĭ ale neofiţilorŭ; pe calea traducerilorŭ rele vinŭ, pe urma unorŭ vorbe întroduse, totŭ feliulŭ de *ismus*-urĭ (înţelege terminaţiunea în ismus, cum ar fi absolut-ismus, catolic-ismus etc.), carĭ adeseorĭ au o natură atrăgĕtóre pentru urechia omului, mai întâiu sbóră din gură în gură póte mai multŭ numai ca din glumă, până când în fine se vîră în limbă şi pentru tendinţa de a-le estermina deja a întârḑiatŭ timpulŭ. In fine se amestecă şi formele limbei aşa că stricăciunea devine perfectă.

Impreună cu limba însĕ se schimbă şi caracterulŭ naţionalŭ; acésta — în casulŭ când limba se reslăţesce de-a valma — póte sĕ urmeze pe două căi, una este comuniunea de limbă, alta amesteculŭ nemijlocitŭ intrândŭ individĭ streinĭ în şirulŭ membrilorŭ naţionalităţii. Aceştia potŭ sĕ aducă cu ei nepreţuite accidenţe pentru capitalulŭ moralŭ şi spiritualŭ alŭ naţiunei, dér din punctulŭ de vedere alŭ curăţeniei limbei şi alŭ rĕmânerei întregĭ a caracterului naţionalŭ nu se póte recomanda în de-ajunsŭ: *Caveant consules!*

Astfelŭ de admoţiunĭ suntŭ luate peste umĕrŭ din partea ómenilorŭ conceptului de statŭ. Ce le pasă lorŭ; sĕ se reslăţéscă numai acea limbă unitară aşa ca sĕ serve ca mijlocŭ alŭ uniunei de statŭ! Póte încă mai uşorŭ se va reslăţi, décă va lăsa din originalitatea, din proprietăţile ei. Din asta causă se pare a fi mai potrivitŭ scopului, ca sĕ se ştérgă colţurile acelea caracteristice, sĕ se netedéscă marginile acelea aspre şi îmbucătăţite, pentru ca streinulŭ sĕ pótă intra mai uşorŭ, sĕ se pótă asimila mai cu uşurinţă şi transformaţiunea sĕ nu pară a fi împreunată cu aşa mare greutate.

Cu totulŭ contrarŭ este punctulŭ acela de pornire, după care naţionalitatea este scopŭ, şi după care limba cu proprietăţile ei şi afară de ea totŭ felulŭ de proprietăţĭ naţionale suntŭ privite aşa, ca şi cum ar fi oglinda celei mai interne naturĭ a omului. Acesta nu voesce sĕ omită nimicŭ din caracterulŭ originalŭ alŭ naţionalităţii, nu voesce sĕ priméscă nimicŭ din ceea ce este streinŭ, ba încă voiesce sĕ se reîntórcă directŭ la isvorulŭ originalŭ alŭ proprietăţilorŭ naţionale, scrutéză cu îngrijire originea naţionalităţii, ia înainte numele cele vechĭ, orĭ câtŭ de păgânescŭ sunet arŭ avé, ia îmbrăcămintea vechiă, obiceiurile vechĭ. Acestŭ punctŭ de pornire caută purismulŭ în limbă şi în tóte celelalte caută nisce bariere, prin care sĕ se pótă deschilini de celelalte. Noroc, că civilisaţiunea generală şi necontrastabila înaintare a ei pune o stavilă acestei mişcărĭ de naţionalitate, care tinde la ridicarea tuturorŭ feliurilorŭ de linii demarcatóre acute, şi o împedecă încât va de a merge până la extremulŭ, la care e aplicată sĕ mérgă.

Este aşa-déră o deosebire între punctulŭ de pornire alŭ lui Grünwald Bela şi între acela, ce este esprimatŭ astăḑĭ în tendinţele singuraticelorŭ naţionalităţĭ, séu e deosebire între conceptulŭ de statŭ şi între conceptulŭ naţionalŭ alŭ cestiunilorŭ de naţionalitate. Şi

---

beţiă cumplită de rachiu se duse pe cealaltă lume.

Impĕratulŭ apucă spre Zarandŭ peste Săcărâmbŭ, care localitate o declară *Bernhardt Cotta* de celŭ mai frumosŭ satŭ din Europa. De aci merse călare la Bradŭ într'unŭ tempo, care nu era cu multŭ mai prejusŭ decâtŭ renumita şi gigantica cavalcadă a regelui Carolŭ XII dela Benderŭ la Stralsundŭ.

Bradulŭ este centrulŭ regiunei de aurŭ a Transilvaniei; de două mii de anĭ se străduescŭ aci ómenii cu zelŭ înfocatŭ spre a'şĭ stêmpĕra sfânta sete de aurŭ. Lângă podulŭ, care se întinde peste vîjĕitorulŭ Crişŭ, salutà directorulŭ băilorŭ în fruntea băeşilorŭ adunaţĭ pe împĕratulŭ. Directorulŭ avuse o ḑirea. Tocmai în mijloculŭ cuvêntării îlŭ lăsà memoria pe josŭ, urmà o pausă înfiorătóre, căreia băeşii în modŭ spontaneu îi puseră capĕtŭ printr'unŭ energicŭ *întru norocŭ!,* care împrejurare făcù, ca domnitorulŭ, care privea la adunare cu tótă seriositatea, sĕ'şĭ increţéscă puţinŭ buzele spre unŭ surîsŭ amicalŭ.

Aprópe 18 óre a şedutŭ împĕratulŭ în ḑiua acésta călare. Schinteindŭ calulŭ din potcóve merse prin Baia-de-Crişŭ spre Hălmagiu, apoi pe o potică de munte spre vêrfulŭ muntelui Găina. Aicea, la o înălţime de 5000 de urme peste suprafaţa mării, se ţine din vechime renumitulŭ *têrgŭ de fete.* După idea Moţilorŭ numai o logodnă încheiată pe muchea muntelui Găina póte sĕ aducă adevĕrata fericire românéscă.

In onórea împĕratului se ţinù pe Găina o mare sĕrbătóre poporală. Intréga poporaţiune a Moţilorŭ din partea vestică a Zărandului alergase aci cu copii cu totŭ. Cufundatŭ în gândurĭ privea împĕratulŭ cu ochii neclintitĭ la vălmăşela figurilorŭ semisĕlbatice, la jocurile cu totulŭ deosebite: „*Căluşarulŭ*“, pe care'lŭ jucară 12 bărbaţĭ cu măciucĭ lungĭ în mână, „*Ardeleana*“, „*Pe-piciorŭ*“, asculta cântecele românescĭ, dialogurile în poesie ale celorŭ amoresaţĭ în feréstră séu în uşa casei.

„Nu este aci Iancùlŭ?“ întrebà împĕratulŭ cu uimire, când adunarea Moţilorŭ, cea c'am pistriţă, îşĭ manifestà respectulŭ sĕu înaintea domnitorului. O stea fatală se clătina pe deasupra capului „*regelui munţilorŭ*“, elŭ nu întêlnì pe împĕratulŭ, elŭ însuşĭ ascrisese acésta simpatiei lui Schwarzenberg pentru Maghiarĭ, că nu i-a fostŭ permisŭ sĕ fiă interpretulŭ sentimentelorŭ poporului românŭ înaintea monarchului. In faptă însĕ lucrulŭ stă cu totulŭ altfelŭ, căcĭ Iancùlŭ făcea parte din aceia, carĭ mai curêndŭ lasă 10 adevĕrurĭ decâtŭ o minciună. Casulŭ însuşĭ, care este cunoscutŭ numai unui cercŭ de iniţiaţĭ, s'a petrecutŭ destulŭ de dramaticŭ; împĕratulŭ avea se rĕmână peste nópte după scoborîrea de pe muchea muntelui Găina în Vidra, în casa tatălui lui Iancu, care era unŭ pădurare cameralŭ (alŭ erariului) cu bunicică dare de mână.

Iancùlŭ aşteptase pe monarchŭ în casa părintéscă. Dér înzadarŭ, căcĭ în óra din urmă se luară alte dispoşiţiunĭ de călĕtoriă. Impĕratulŭ trecù în galopŭ mare prin Vidra, fără sĕ se opréscă, şi la 10 óre nóptea ajunse în Câmpenĭ şi se culcà numai decâtŭ. Comandantulŭ gendarmeriei din cortegiulŭ împĕrătescŭ, cu numele *Löwenhadt,* care astăḑĭ mai trăesce în Deva, primise dela comitele *Grünne* ordinulŭ strajnicŭ, ca sĕ veghieze ca împĕratulŭ sĕ dórmă neturburatŭ. *Grünne* însuşĭ şeḑù împreună cu *Schwarzenberg* şi cu câţĭva oficerĭ la o masă în grădină; ei discutau întêmplările ḑilei. Era o nópte cu lună, căldicică şi liniştită de o pompă melancolică, precum o aduce driculŭ verii în părţile acestea, precum au vĕḑut'o ochii omenescĭ de vécurĭ frumósă şi tristă.

Va fi fostŭ póte aprópe 11 óre din nópte, când venì *Iancùlŭ* pe unŭ calŭ plinŭ de spumă în fuga mare.

— „Eu sunt pentru astăḑĭ citatŭ la audienţă“, ḑise elŭ cătră Löwenhadt, „anunţă-mĕ“.

— „Maiestatea Sa s'a culcatŭ.“

— „Anunţă numai, că Iancùlŭ este aicĭ, celelalte vorŭ urma de sine.“

Löwenhadt, pe care diplomaţia sa faţă de renumitulŭ tribunŭ îlŭ părăsì, însciinţà pe Grünne despre acéstă întêmplare. Acesta îi dete o instrucţiune, care numai lăsa nimica de doritŭ în privinţa clarităţii sale. Löwenhadt luà pe Iancùlŭ de braţŭ, îlŭ duse la pórta curţii, îlŭ rugà energicŭ, ca sĕ o privéscă de din afară, şi o închise după elŭ.

acéstă deosebire, ce este între cele douĕ puncturĭ de pornire séu concepte, póte sĕ-şĭ aibă şi urmăririle sale practice şi încă fórte însemnate. Grünwald Bela nu ia notiţă despre acea deosebire şi descrie punctulŭ sĕu de plecare, ca şi cum prin elŭ s'ar alătura directŭ la ideia de naţionalitate, ce formézǎ una din ideile dominante ale secolului alŭ XIX-lea. Şi acésta o şi póte face într'u câtŭ cele douĕ concepte schiţate de mine, adecă conceptulŭ de statŭ şi conceptulŭ naţionalŭ, coincidŭ în insemnata lozincă „unŭ statŭ, o naţionalitate". Conceptulŭ de statŭ însĕ, cum este acela alŭ lui Grünwald Bela, potenţézǎ în modŭ însemnatŭ ponderositatea ideei de naţionalitate, măresce în mare mĕsură periculŭ cestiunei de naţionalitate, singur acéstă împrejurare este ce-lŭ face în mĕsură fórte mare şi în adevĕrŭ periculosŭ.

Sĕ audimŭ, cum caracterisézǎ elŭ însu-şĭ acéstă politică: „Seculŭ alŭ XIX-lea pretinde, ca basa statului s'o formeze individualitatea naţională. Şi urmarea acestei lozince este, că *desmembrézǎ statele acelea, carĭ constau din elemente naţionale deosebite* şi unesce în stat elementele naţionale înrudite, pe carĭ organisaţia statului de odiniórǎ le-a despărţitŭ unele de altele".

Astfelŭ de politică ne vestesce nouĕ Grünwald Bela. Iertatŭ ne este nouĕ, tuturorŭ cetăţenilorŭ din Ungaria, nouĕ, membrilorŭ naţiunei unguresci, iertatŭ ne este a ţiné la o astfelŭ de politică, care desmembrézǎ statele esistente, şi în loculŭ lorŭ constitue altele? — Acésta este întrebarea.

Nu acésta este întrebarea, se va dice póte. Situaţiunea este dată, nu ne putemŭ crea alta după placulŭ nostru. Aeolus a slobodiţŭ vênturile din butea sa, a-le readuce, a te feri dinaintea lorŭ e cu neputinţă.

Cu îndrăsnélă credŭ, că se póte dice, esprimându-mĕ după maniera lui Grünwald Bela, că acésta este rătăcire. De ar trebui orĭ cât de mult sĕ recunóscemŭ, că ideia de naţionalitate se ţine de ideile dominante ale epocei nóstre şi orĭ câtŭ de multŭ lărgesce acéstă ideeă punctulŭ de radimŭ alŭ lui Grünwald Bela, ar fi o rătăcire a crede, că în lumea de astădĭ idea acésta s'ar fi prefăcutŭ în sórtea naŭiunilorŭ şi în normativulŭ unicŭ şi generalŭ alŭ politicei statelorŭ. Sub stindardulŭ ideei de naţionalitate s'au dusŭ în deplinire marĭ lucrurĭ, póte încă şi altele suntŭ în curgere, dér cu curagiu se póte susţiné şi aceea, că lucrarea s'a împedecatŭ, că nicĭ acolo n'a avutŭ succesŭ deplinŭ, unde a fostŭ dusă în deplinire şi în multe locurĭ s'au ivitŭ astfelŭ de pedecĭ, astfelŭ s'au întorsŭ împrejurările, încâtŭ se pare imposibilŭ a puté eşi la căpĕtêiu cu principiulŭ de naţionalitate.

Sub stindardulŭ ideei de naţionalitate s'a realisatŭ unitatea Italiei. Micele state italiene au încetatŭ de a mai esista, Lombardia şi Veneţia s'au luatŭ dela Austria. Aicĭ aşadérǎ s'a realisatŭ deplinŭ şi în mare mĕsură décă nu desmembrarea, dér destrămarea unui statŭ vechiu şi uniunea elementelorŭ înrudite.

Realisarea uniunei italiene este relativŭ celŭ mai deplinŭ succesŭ alŭ ideei de naţionalitate, décă vĕ mai place aşa: ea este celŭ mai strălucitŭ succesŭ între tóte acelea, câte s'au realisatŭ până acum. Pentru aceea însĕ încă nicĭ acésta nu se póte dice, că ar fi perfectă, o lucrare curată. Nizza şi Savoia au trebuit sĕ se dea Franciei, Trentinulŭ a rĕmasŭ Austriei, Italia irredentă şi pornirea duşmănósǎ contra Francesilorŭ suntŭ netăgăduite dovedĭ despre aceea, că cu principiulŭ de naţionalitate nu se póte ajunge definitivŭ la unŭ căpĕtêiu.

Totŭ sub firma principiului de naţionalitate s'a dusŭ în deplinire o mare operă în Germania. S'a delăturatŭ influenţa Austriei, a unei astfeliu de puterĭ, care are multe alte interese, negermane; s'au grupatŭ elementele curatŭ germane, făcêndŭ sĕ înceteze de a mai esista multele state mĕrunte independente; au fostŭ cuprinse într'una elemente înrudite, carĭ se ţineau de alte state. Aicĭ însĕ succesulŭ a fostŭ şi mai puţinŭ perfectŭ. Incâtŭ s'a făcutŭ, s'a făcutŭ bine numai pe jumĕtate, călcâiulŭ lui Achile şi simburulŭ încurcăturilorŭ însĕ au rĕmasŭ. O parte însĕmnată a Germanismului n'a fostŭ cuprinsă în Germania unitară, din contră şĭ-a acviratŭ cu forţa elemente străine şi inimice, când a despoiatŭ pe Francia şi pe Dania; nicĭ prin cugete nu-i trece, ca sĕ estradeze pe Polonii din Posena, ba încă marele Bismarck află necesară aplicarea celorŭ mai urgisite normative de expulsare şi totŭ soiulŭ de presiunĭ, pentru ca pe teritoriulŭ deja unitŭ sĕ realiseze uniunea limbistică; astfeliu face şi în Alsaţia. Pótese numi perfectă o lucrare, care face pe guverne sĕ recurgă la astfeliu de regulamente forţate?

Acestea suntŭ operele sĕvêrşite ale ideei de naţionalitate. Dér chiar şi acestea se potŭ óre privì ca şi cum arŭ fi fostŭ realisate de sentimentulŭ naţionalŭ ce resultă directŭ din natura şi caracterulŭ de limbă şi de rassă? Ba mai multŭ la realisarea acelorŭ opere au contribuitŭ în mĕsură abundantă şi astfeliu de factorĭ, carĭ nu se potŭ atribuì sentimentului naţionalŭ; au contribuitŭ nisuinţele la independenţă, pofta de gloriă atâtŭ din partea masselorŭ, câtŭ şi a singuraticilorŭ, au contribuitŭ tóte acelea motive, carĭ deja cu multŭ înainte de ivirea ideei de naţionalitate, din timpurĭ străbune au datŭ direcţiune omenimei şi carĭ din timpŭ în timpŭ au causatŭ schimbarea chartei staturilorŭ.

(Va urma).

Intêmplărĭ diferite.

Focŭ. Ionŭ Moldovanŭ, Ionŭ Telmeşanŭ şi vĕduva Maria Dordea din Topêrcea au suferitŭ din causa unui incendiu o pagubă de 527 fl., dintre carĭ 200 fl. erau asiguraţĭ. In Mândra a arsŭ şura plină cu bucate şi coteţulŭ de porcĭ alŭ lui Jacob Kokai; paguba e de 496 fl. In Egerpatak au arsŭ 15 edificii.

Bóle epidemice. In Birghişŭ au fostŭ până la 5 Decemvre 37 persóne bolnave de bubatŭ (vĕrsatŭ), dintre care 4 s'au însănĕtoşatŭ, 33 au rĕmasŭ în tratare medicală. In Poiana au fostŭ până la 5 Decemvre 75 bolnavĭ de pojarŭ, au muritŭ 3, s'au însănĕtoşatŭ 9 şi au rĕmasŭ în tratare medicală 63. In Pianulŭ românŭ până la 5 Decemvre au muritŭ de vĕrsatŭ negru 2 persóne, au rĕmasŭ în tratare medicală 18. In Revesŭ, din 16 bolnavĭ de difterită au muritŭ 3, s'au însănătoşatŭ 7, au rĕmasŭ 6 în tratare medicală.

O bandă de ucigaşĭ. Din Lugoşĭ se scrie: In Sacoşulŭ ungurescŭ (Magyar Szakos) au fostŭ omorîţĭ băcanulŭ Bonyhady şi nevastă-sa. Acestŭ omorŭ a condusŭ la descoperirea unei serii de crime. Până acum au fostŭ arestate 25 de persóne, care au luatŭ parte la 5 omorurĭ, furturĭ şi jafurĭ. Au fostŭ descoperiţĭ şi făptuitoriii crimei din Boldur, unde o familiă întrégă românéscă, tata, mama, doi fii şi o fiică au fostŭ măcelăriţĭ formalŭ şi casa lorŭ jefuită. Şefulŭ acestei bande organisate de ucigaşĭ era fostulŭ jude alŭ satului, care s'a şi arestatŭ.

Arătaţĭ de gendarmĭ. Neculae Ionŭ Popa din Boiţa se duse sĕ taiă lemne în pădure, cum se dice, fără sĕ aibă concesiune. Dândŭ trunchilorŭ drumulŭ devale, unŭ bolovanŭ mare se desţelenì şi era p'aci sĕ omóre o patrulă de gendarmĭ care trecea pe drumŭ. Gendarmii făcură arătare contra lui, precum şi în contra lui Ionŭ Juga şi Neculae Şerbanŭ, totŭ din Boiţa, carĭ păsceu fără permisiune 300 de oi pe o cóstă.

Literatură.

Călindariulŭ pe anulŭ ordinarŭ 1889, redigeatŭ şi edatŭ de „Societatea academică ortodoxă pentru literatură, retorică şi musică bisericéscă în seminariulŭ archidiecesanŭ din Cernăuţĭ." Preţulŭ 60 cr. v. a. Călindarulŭ acesta, care cuprinde ca la 160 pag. formatŭ mare 8^0, are următorulŭ cuprinsŭ: Cronologiă: Numĕrarea anilorŭ dela diferite evenimente istorice, mai vîrtosŭ însĕ de însĕmnătate naţională; Păscălia anului 1889; Sĕrbătorile schimbătóre; Ajunurile anuale — socotite atâtŭ pentru rĕsăritenĭ, câtŭ şi pentru apusenĭ; Patronulŭ ţĕrei; Dilele normate pentru Bucovina şi alte curţĭ împĕrătescĭ; Feriile judecătorescĭ; Partea calendaristică; Genealogia dinastiei împĕrătescĭ domnitóre în Austro-Ungaria (textŭ românŭ şi ruteanŭ); Metropoliile ortodoxe-orientale din Austro-Ungaria; Archiepiscopia Bucovinei (şematismulŭ clerului întregŭ); Autorităţile politice, de justiţiă, financiare, militare; Direcţiunea c. r. a bunurilorŭ fondului bucovineanŭ gr. or. religionarŭ în Cernăuţĭ; Institute de instrucţiune, publice şi societăţĭ; Poşta şi telegraful cu tariful; Scala de timbru în Austro-Ungaria; (Urmézǎ 2 pag. textŭ ruteanŭ); Mersulŭ trenurilorŭ; a Bâlciurĭ (têrgurĭ) în Bucovina ţi Galiţi (1 pag. textŭ ruteanŭ). In partea a doua urmézǎ unŭ almanachŭ, cuprindêndŭ portretulŭ şi biografia Maiestăţii Sale Monarchului; Portretulŭ I. P. S. S. părintelui Archiepiscopŭ şi Metropolitŭ alŭ Bucovinei şi Dalmaţiei Dr. Silvestru Morariu-Andrievicĭ şi o poesiă în onórea lui de Al. Manasterschi în ambele texturĭ, o scurtă dare de sémă despre jubileulŭ de 70 de anĭ ai acestuia; Petru Rareşŭ, novelă de N. Gane (cuprinde 21 pag.); Poesii de V. Simiganoschi, de S. Rodnărescu, şi de M. Eminescu. Poveţe economice şi medicinale (5 pag.); Anunţurĭ.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS."

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta)

Berlinŭ, 21 Decemvre. Diarele declară că şedinţa de erĭ a senatului din Parisŭ e plină de însemnătate.

Parisŭ, 21 Decemvre. In Senatŭ îşĭ retrase Say propunerea, pe care o reluà boulangistulŭ Naquet. Acesta fù împedecatŭ prin larmă de a vorbi, ér propunerea fù respinsă. (Say propusese adecă, sĕ se afişeze în tótă ţéra vorbirea tipărită a senatorului Challemel-Lacour, despre care ni-se telegrafiase erĭ.)

Bucurescĭ, 21 Decemvre. Camera deputaţilorŭ a terminatŭ desbaterea specială a rĕspunsului la mesagiu.

Belgradŭ, 21 Decemvre. Acum e sigurŭ, că conducĕtorii principalĭ ai radicalilorŭ se întrepunŭ puternicŭ pentru primirea proiectului de constituţiune de către partidulŭ lorŭ.

NECROLOGŬ.

Sofia Davidŭ, elevă a scólei civile de fete din Sibiiu, susţinută de „Associaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului românŭ," în etate de 13 anĭ, după unŭ morbŭ scurtŭ internŭ şĭ-a datŭ blândulŭ sufletŭ în mânile Creatorului, astădĭ la 7 ½ óre dimineţa. Rĕmăşiţele pământescĭ ale scumpei defuncte se vorŭ transporta Mercurĭ în 19 Decemvre st. n. la 2 óre p. m. din edificiulŭ Associaţiunei, Strada Morii Nr. 8, în cimiterulŭ din suburbiulŭ Iosefin spre odichnă eternă. Cuprinşĭ de cea mai adêncă durere, aducemŭ acéstă tristă şi durerósǎ scire la cunoscinţa tuturorŭ consângenilorŭ, amicilorŭ şi cunoscuţilorŭ.

Sibiiu, în 17 Decemvre st. n. 1888.

Candinŭ Davidŭ, ca părinte. Maria, Sabina, Lucreţia, Eugenia, ca surorĭ. Ioanŭ, Candinŭ, Dămianŭ, ca fraţĭ.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 20 Decemvre st. n. 1888.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.09	Vênd.	9.12
Argintŭ românescŭ .	„	9.—	„	9.05
Napoleon-d'orĭ . . .	„	9.61	„	9.65
Lire turcescĭ . . .	„	10.90	„	10.92
Imperialĭ	„	9.90	„	9.92
Galbinĭ	„	5.70	„	5·72
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ . . .	„	122.—	„	123.—
Discontulŭ	6½—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 20 Decemvre st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	101.85
Renta de hârtiă 5%	93.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare .	144.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) . .	98.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) . .	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	117.50
Bonurĭ rurale ungare	103.30
Bonurĭ cu clasa de sortare	103.80
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ . . .	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104.—
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	99.25
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	130.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	124 75
Renta de hârtiă austriacă	81.80
Renta de argintŭ austriacă	82.60
Renta de aurŭ austriacă	109.95
Losurĭ din 1860	138.75
Acţiunile băncei austro-ungare . . .	873.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. .	302 50
Acţiunile băncei de creditŭ austr. .	305.60
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.75
Napoleon-d'orĭ	9.60½
Mărcĭ 100 împ. germane	59.60
Londra 10 Livres sterlinge	121.53

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ;
Dr. Aurel Mureşianu.

Nicĭ unŭ cuvêntŭ n'a mai eşitŭ din gura lui Iancu faţă de asprele cuvinte ale gendarmului, elŭ s'aruncà călare, stătŭ câtva gândindu-se, apoi dete pintenĭ calului sĕu, care sărì în douĕ picióre, pornì pe délŭ de vale, şi loviturile copitelorŭ calului se perdură în vîjĕitulŭ pârĕului de munte în nóptea luminată de radele auróse a lunei.

Cumunicându-se lui Schwarzenberg, care şedea ghemuitŭ pe scaunulŭ sĕu, întêmplarea, s'a supĕratŭ fórte tare şi a urmatŭ între elŭ şi Grünne o aprigă dispută. Faptulŭ este, că tótă nóptea au căutatŭ după Iancu, spre a i se anunţa audienţa cerută pe 5 óre dimineţa. Insĕ Iancu, căruia chiar şi în nóptea dementiei sale de mai târdiu îi svêgnea prin capŭ aducerea aminte de séra aceea, se dusese preste munţĭ şi preste văi.

Décă 'i s'a comunicatŭ orĭ nu tînĕrului Domnitorŭ afacerea aşa cum în adevĕrŭ s'a petrecutŭ, nu se scie.

In 28 Iulie împĕratulŭ, care sosise în Braşovŭ, plecà de aci în Sĕcuime. In Sepsi-St.-Georgĭ a fostŭ aclamatŭ de mii de Sĕcui.

In anulŭ 1852 apăsa asupra Ardealului o atmosferă grea. Resunetulŭ revoluţiunei tremura aci mai multŭ decâtŭ în Ungaria prin tóte inimile. Umbre posomorîte se lăsară pe inima tînĕrului împĕratŭ la vederea semnelorŭ caracteristice ale anilorŭ 1848 si 1849. Ecoulŭ înăbuşitŭ alŭ crudei lupte isbì chiar urechia tînĕrului împĕratŭ.

In anticamera salei de audienţă din Cluşiu se petrecù o scenă plină de emoţiune. O nobilă maghiară în doliu adêncŭ leşinà cu unŭ strigătŭ cumplitŭ. Credù în spaima sa, că recunósce între cei de faţă unŭ bărbatŭ, unŭ conducĕtorŭ românŭ, care într'o nópte grozavă a datŭ năvală cu sĕlbaticele'i cete asupra castelului ei, căruia i-au datŭ focŭ şi i-au omorîtŭ bărbatulŭ.

Era cinstitŭ din partea foiletonistului, căruia îi place sĕ insulte memoria nemuritorilorŭ noştri bărbaţĭ, sĕ ne descrie măcar a miia parte din crudimele cetelorŭ Kossuthiste şi ar fi fostŭ destulŭ.

Ce privesce episodulŭ despre Iancu, Moţii vorŭ fi sciindŭ mai bine décă aşa s'a petrecutŭ orĭ altfelŭ casulŭ cu audienţa.

ABONAMENTE

la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

se potŭ face cu începerea dela 1 și 15 ale fiecărei lunĭ. mai ușorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se și posta ultimă.

Prețulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —
„ șése lunĭ . . . . 6 fl. —
„ unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România și străinătate:

pe trei lunĭ . . . . 10 francĭ
„ șése lunĭ . . . . 20 „
„ unŭ anŭ . . . . 40 „

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugăm pe d-niĭ abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatuluĭ postalŭ și numeriĭ de pe fâșia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domniĭ, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonațĭ, că maĭ avemŭ din aniĭ trecuțĭ numerĭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazeteĭ“, precum și câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.“

☞ Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria **I. Gross**, în librăria **Nicolae Ciurcu** și **Albrecht & Zillich.**

Bursa de Bucurescĭ.

Cotă oficială dela 8 Decemvrie st. v. 1888.

	Cump.	vênd.
Renta română 5%	94.—	94.3/4
Renta rom. amort. 5% . . .	94.1/2	95.—
Renta convert. 6% .	95.3/4	96.1/4
„ „ „ 5%	96.1/2	96.7/8
„ „ urban 7% . . .	106.—	106.3/4
„ „ „ 6%	100.—	101.—
„ „ „ 5%	93.—	93.1/4
Banca naț. a Rom. 500 Lei. .	1035.	1040
Ac. de asig. Dacia-Rom.. . .	235.	.240.
Aurŭ contra bilete de bancă .	—.—	—.—
Bancnote austr. contra aurŭ. .	—	—.—
Aurŭ contra argintŭ sĕu bilete	2.34	3.—

Sosirea și plecarea trenurilorŭ și postelorŭ în Brașovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Brașovŭ la Pesta

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 óre 10 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 10 minute diminéța.

2. Dela Brașovŭ la Bucuresci:

Trenulŭ mixtŭ Nr, 318: 1 óră 55 minute după amédĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Brașovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de amédĭ.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

2. Dela Bucureci la Brașovŭ:

Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 óre 32 minute după amédĭ.

A. Plecarea postelorŭ.

a) Dela Brașovŭ la *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 m. după amédĭ.
b) „ „ „ *Zizinŭ*: 4 óre după amédĭ.
c) „ „ în *Sĕcuime* [S. Georgĭ]: 1 óră 30 minute nóptea.
d) „ „ la *Făgărașŭ*: 4 óre diminéța.
e) „ „ la *Săcele*: 4 óre diminéța.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ* la Brașovŭ: 10 óre înainte de amédĭ
b) „ *Zizinŭ* la Brașovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Sĕcuime* la Brașovŭ: 6 óre séra.
d) „ *Făgărașŭ* la Brașovŭ: 2 óre diminéça.
e) „ *Săcele* la Brașovŭ: 6 óre 30 minute séra.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1888.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ accelleratŭ	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.10	8.—		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.18
Szolnok	11.06	4.05	7.38	9.38
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	12.02
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	1.51
		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.10	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.04	1.57	4.49
Huiedin		9.34	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriș			4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕșel			4.58	6.38
Clușiu		10.34	5.26	6.56
	11.15			7.15
Apahida	11.34			7.41
Ghiriș	12.45			9.18
Cucerdea	1.30			10.—
Uióra	1.37			10.09
Vințulŭ de susŭ	1.45			10.19
Aiud	2.07			10.48
Teiușŭ	2.26			11.55
Crăciunelŭ	3.11			12.34
Blașiu	3.24			12.52
Micăsasa	3.54			1.34
Copșa mică	4.09			2.19
Mediașŭ	4.21			2.46
Elisabetopole	5.11			3.31
Sighișóra	5.45			3.59
Hașfaleu	6.12			4.32
Homorodŭ	7.32			6.53
Ágostonfalva	8.17			7.21
Apatia	8.37			8.23
Feldióra	9.06			9.02
Brașovŭ	9.45			9.52
	1.55			
Timișŭ	2.53			
Predealŭ	3.28			
Bucurescĭ	9.35			

Predealŭ—Budapesta

	Tren de persóne	Trenŭ accelleratŭ	Trenŭ mixt	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ			7.30	
Predealŭ			1.14	
Timișŭ			1.45	
Brașovŭ	—.—		2.32	
	4.10		7.10	
Feldióra	4.56		7.31	
Apața	5.37		8.14	
Ágostonfalva	6.07		8.36	
Homorodŭ	6.55		9.12	
Hașfalĕu	8.36		10.24	
Sighișóra	9.13		10.46	
Elisabetopole	9.56		11.19	
Mediașŭ	10.37		11.47	
Copșa mică	10.59		12.02	
	11.16		12.09	
Micăsasa	11.37		12.25	
Blașiu	12.16		12.53	
Crăciunelŭ	12.33		1.05	
Teiușŭ	1.51		1.47	
Aiudŭ	2.18		2.08	
Vințulŭ de susŭ	2.48		2.30	
Uióra	2.56		2.37	
Cucerdea	3.14		2.53	
Ghirișu	4.01		3.26	
Apahida	5.28		4.40	
Clușiu	5.56		5.—	
	6.37	5.32		8.—
Nădășelŭ	6.58			8.36
Gîhrbău	7.14			9.02
Aghireșŭ	7.29	6.11		9.32
Stana	7.56			10.11
B. Huiedin	8.18	6.43		10.51
Ciucia	8.58	7.12		12.16
Bucia	9.15			12.50
Bratca	9.34			1.19
Rév	9.53	7.51		2.—
Mezö-Telegd	10.25	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04	8.42		4.03
	11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány	1.15	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.29	11.51	3.29	3.15
Budapesta	6.33	1.55	7.45	10.—
Viena	2.50	7.15	6.05	

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuș

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.10	2.—
Budapesta		8.20	9.05
Szolnok		11.20	12.41
Aradŭ		4.10	5.45
	2.17	4.30	6.—
Glogovațŭ	2.37	4.43	6.13
Gyorok	3.19	5.07	6.38
Paulișŭ	3.43	5.19	6.51
Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10
Conop		6.09	7.37
Bêrzava		6.28	7.55
Soborșinŭ		7.25	8.42
Zamŭ		8.01	9.12
Gurasad.		8.34	9.41
Ilia		8.55	9.58
Branicica		9.19	10.17
Deva	1.47	9.51	10.42
Simeria (Piski)	2.08	10.35	11.07
Orăștia		11.09	11.37
Șibotŭ		11.39	12.—
Vințulŭ de josŭ		12.12	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.29	12.46
Teiușŭ	9.54	1.16	1.26

Teiuș-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiușŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32
Vințulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Șibotŭ	1.01	4.43	
Orăștia	1.32	5.13	11.—
Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21
Deva	2.52	6.35	
Branicica	3.23	7.02	
Ilia	3.55	7.28	
Gurasada	4.08	7.40	
Zamŭ	4.44	8.11	
Soborșinŭ	5.30	8.46	
Bêrzava	6.27	9.33	
Conopŭ	6.47	9.53	
Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50
Paulișu	7.43	10.42	6.13
Gyorok	7.59	10.58	6.38
Glogovaț	8.28	11.35	7.19
Aradŭ	8.42	11.39	7.38
	9.17	12.31	6.20
Szolnok	2.32	5.12	
Budapesta	6.—	8.20	
Viena	3.—	6.05	

Simeria (Piski)-Petroșenĭ

Simeria	6.47	2.42
Streiu	7.40	3.25
Hațegŭ	8.51	4.16
Pui	10.02	5.11
Crivadia	11.02	5.58
Banița	11.50	6.40
Petroșenĭ	12.30	7.12

Petroșenĭ-Simeria (Piski)

Petroșenĭ	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timișóra

Aradŭ	6.05	5.48
Aradulŭ nou	6.33	6.19
Németh-Ságh	6.58	6.44
Vinga	7.29	7.16
Orczifalva	7.55	7.47
Merczifalva	8.14	8.08
Timișóra	9.12	9.02

Timișóra—Aradŭ

Timișóra	6.25	5.—
Merczifalva	7.19	6.02
Orczifalva	7.46	6.32
Vinga	8.15	7.02
Németh-Ságh	8.36	7.23
Aradulŭ nou	9.11	8.01
Aradŭ	9.27	8.17

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	9.26	4.19
Turda	9.47	4.40

Turda—Ghirișŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirișŭ	8.50	3.40

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	6.05
Odorheiu	9.45

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	5.38
Sighișóră	9.16

Copșa-mică—Sibiiu

Copșa-mică	2.29	4.35
Șeica mare	3.02	5.05
Lómneșŭ	3.46	5.46
Ocna	4.18	6.17
Sibiiu	4.42	6.40

Sibiiu-Copșa-mică

Sibiiu	8.50	10.—
Ocna	9.17	10.24
Lómneșŭ	9.45	10.50
Șeica mare	10.20	11.20
Copșa-mică	10.49	11.45

Cucerdea-Oșorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheța	3.35	10.50	3.58
Ludoșŭ	3.56	11.11	4.20
M.-Bogata	4.06	11.20	4.30
Iernutŭ	4.43	11.57	5.11
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.28
Mirașteu	5.21	12.36	5.53
Oșorheiu	5.40	12.55	6.13
	6.—	4.58	
Reghinul-săs.	7.56	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.35	8.—
Oșorheiu		10.20	9.49
	6.56	12.15	10.20
Mirașteu	7.16	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.40	12.58	11.02
Iernutŭ	8.03	1.19	11.23
M. Bogata	8.37	1.49	11.53
Ludoșŭ	8.51	2.02	12.06
Cheța	9.08	2.18	12.22
Cucerdea	9.40	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Murĕșŭ-Ludoșŭ-Bistrița

Murĕșŭ-Ludoșŭ	4.40
Țagŭ-Budatelecŭ	8.02
Bistrița	— —

Bistrița-Murĕșŭ-Ludoșŭ

Bistrița	— —
Țagŭ-Budatelecŭ	9.41
Murĕșŭ-Ludoșŭ	1.11

Notă: Numerii încuadrațĭ cu liniĭ gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ